

استفتائات اقسام عمره و حج

استفتائات اقسام عمره و حج

۱۸۴] س - شخصی در اثنای عمره مفرده، در شوط پنجم سعی، مریض شده و نتوانسته است عمره را تمام کند، او را به ایران برده اند و بعد از بهبودی هم نتوانسته به مکه بیاید، فعلاً وظیفه او چیست؟ توضیح آنکه کسی نایب شده که وظیفه او را انجام دهد و عملی را که وظیفه او است و او را از احرام خارج می کند به جا آورد.

ج - با فرض اینکه خود شخص نمی تواند مراجعت کند، نایب برای خروج منوبعنه از احرام، سعی را تمام [۱] کند و آن را اعاده نماید [۲] و به منوبعنه خبر دهد که تقصیر نماید و بعد از تقصیر برای طواف نساء نایب بگیرد [۳] و توضیح آنکه مسأله از موارد حصر نیست، چون شخص مریض فعلاً خوب شده و اینکه نمی تواند به مکه بیاید از جهت مرض نیست.

۱۸۵] س - کسی عمره مفرده به جا آورده و بدون انجام طواف نساء به مدینه آمده است، فعلاً می خواهد برای عمره تمتع مُحرم شود، آیا جایز است بدون انجام طواف نساء مُحرم شود و بعد از انجام عمره تمتع، طواف نساء را به جا آورد؟

ج - مانع ندارد. [۴]

۱۸۶] س - اگر فاصله بین دو عمره کمتر از یک ماه باشد، فرموده اید باید عمره دوم را به قصد رجاء به جا آورد، آیا فرقی هست بین دو عمره مفرده از خود شخص و بین دو عمره مفرده ای که هر دو یا یکی از آنها به نیابت از دیگران باشد یا نه؟

ج - فرق نمی کند. [۵]

۱۸۷] س - اینکه حضرتعالی فرموده اید: اگر فاصله میان دو عمره کمتر از یک ماه باشد، عمره دوم رجاءاً قصد شود، مقصود یک ماه است یا سی روز کامل؟

ج - میزان یک ماه است [۶]، و اگر در بین ماه عمره به جا آورده، احتیاط مذکور را تا سی روز مراعات کنند. [۷]

۱۸۸] س - اگر بین دو عمره کمتر از یک ماه فاصله باشد باید عمره دوم را به قصد رجاء انجام دهد، چنانچه عمره دوم نیابت باشد نایب می تواند برای آن اجرت بگیرد یا خیر، و چنانچه بر منوبعنه انجام عمره مفرده واجب باشد کفایت می کند یا خیر؟

ج - لازم است احتیاط مراعات شود [۸] و چنانچه با تذکر به اجیر کننده اجرت بگیرد اشکال ندارد. [۹]

[۱۸۹] س - اگر زنی به نیت عمره مفرده محرم و بعد از آن عادت شود و در همه روزهایی که می تواند در مکه باشد حیض است، برای عمره مفرده باید چه کند؟ و اگر آنجا اعمالی انجام نداده و فعلاً به ایران آمده، چه وظیفه ای دارد؟

ج - در فرض سؤال باید برای طواف و نماز نایب بگیرد و بقیه اعمال عمره را خودش بجا آورد و چنانچه به ایران آمده، اقدام کند و برگردد و اگر نمی تواند، برای اعمال عمره نایب بگیرد ولی باید خودش تقصیر کند [۱۰] و ترتیب بین آن و سایر اعمال مراعات شود و تا اعمال را به جا نیاورد، آنچه به وسیله احرام بر او حرام شده، بر او حلال نمی شود.

[۱۹۰] س - آیا طواف در عمره مفرده استحبابی، حکم طواف واجب را دارد که باید نماز آن خلف مقام باشد یا حکم طواف استحبابی را دارد و در هر جای مسجد الحرام می توان نماز آن را خواند؟

ج - حکم طواف واجب را دارد و باید نماز آن، خلف مقام باشد. [۱۱]

[۱۹۱] س - انجام عمره مفرده در ماه های حج، پیش از عمره تمتع جایز است یا خیر؟ و در این مسأله فرقی بین صروره و غیر صروره هست یا نه؟

ج - مانع ندارد و فرق نمی کند. [۱۲]

[۱۹۲] س - تأخیر عمره مفرده در حج افراد، تا چه وقتی بلا عذر جایز است؟

ج - باید مبادرت نماید عرفاً علی الأحوط و تأخیر نشود. [۱۳]

[۱۹۳] س - زنی که احتمال می دهد خون حیض ببیند و نتواند داخل مسجد الحرام شود، آیا می تواند برای عمره مفرده مستحبی محرم شود و اگر خون دید برای طواف و نماز نایب بگیرد و همچنین مریض اگر احتمال می دهد نتواند اعمال عمره مفرده را انجام دهد؟

ج - اشکال ندارد و چنانچه وظیفه او نایب گرفتن شد عمل به وظیفه نماید.

[۱۹۴] س - همچنان که عمره مفرده را قبل از عمره تمتع ولو با کمتر از فاصله شدن یک ماه تجویز فرموده اید، آیا بعد از عمره تمتع هم با کمتر از یک ماه فاصله تجویز می فرمایید یا باید رجاء انجام شود؟

ج - به قصد رجاء انجام شود. [۱۴]

[۱۹۵] س - کسی که وظیفه او عمره تمتع است و ندانسته به نیت عمره مفرده محرم شده است تکلیف او چیست؟

ج - اگر قصد [۱۵] عمره مفرده کرده، باید عمره مفرده [۱۶] انجام دهد و بعد عمره تمتع را به جا آورد و چنانچه اشتباه در تطبیق بوده، تمتع واقع می شود و صحیح است.

[۱۹۶] س - اگر تقصیر را در عمره مفرده جهلاً یا نسیاناً به جا نیاورد و طواف نساء را نیز ترک کرده و بعد رفته است به مسجد شجره و برای عمره تمتع مُحرم شده و عمره تمتع را به جا آورده و بعد متوجه نقص کار خود شده است، تکلیف این شخص با داشتن فرصت برای اعاده عمره تمتع و نداشتن فرصت چیست؟

ج - در فرض مرقوم [۱۷] چنانچه عمره مفرده را در اَشْهُرُ حَجّ به جا آورده و می خواهد حج مستحبی [۱۸] به جا آورد، می تواند عدول به عمره تمتع کند؛ چه وقت برای اعاده عمره تمتع داشته باشد یا نه. ولی اگر حج واجب باشد کفایت نمی کند علی الأحوط و باید پس از تقصیر صحیح به میقات برود [۱۹] و برای عمره تمتع مجدداً مُحرم شود. [۲۰]

[۱۹۷] س کسی که حجش بدل به افراد شده و باید بعد از حج، عمره مفرده به جا آورد، اگر سال بعد که به حج می رود بعد از اعمال حج، عمره مفرده را به جا آورد کافی و مُجْزئ است یا نه؟

ج - احوط [۲۱] آن است که تا عمره مفرده را انجام نداده، برای عمره و حج دیگر مُحرم نشود [۲۲] هر چند اگر خلاف کرد، ضرر به صحت عمره و حج او نمی زند. [۲۳]

[۱۹۸] س کسانی که از هند و پاکستان به عربستان می آیند و در مکه معظمه مقیم می شوند، آیا حجشان تمتع است یا وظیفه دیگری دارند؟

ج - چنانچه به قصد مجاورت در مکه بمانند و بعد از دو سال مستطیع شوند حکم اهل مکه را پیدا می کنند [۲۴]، و در غیر این صورت، صور مختلفه ای است که در تحریرالوسیله ذکر شده است.

[۱۹۹] س کیفیت حج قرآن را بیان فرمایید، و آیا این حج برکدام اشخاص واجب می شود؟

ج - حج قرآن واجب تعیینی نیست و چون مورد ابتلا نیست، می توانید به کتب مفصله مراجعه نمایید. [۲۵]

[۱]. آیه الله تبریزی: احتیاطاً سعی را تمام کند...

آیه الله خویی، آیه الله سیستانی: اعاده کافی است.

[۲]. آیه الله اردبیلی: اگر یک سعی به نیت اعم از تمام و اتمام به جا آورد، کافی است.

آیه الله سبحانی: اگر مقدار باقیمانده بیشتر از نصف است نائب سعی را اتمام و اعاده می کند و اگر مقدار باقی مانده کمتر از نصف است فقط اعاده می کند.

[۳]. آیه الله سبحانی: و احتیاطاً خود او نیز در هر کجا هست نماز طواف را بخواند.

آیه الله سیستانی: ولی نماز طواف را باید خودش بعد از طواف نایب بخواند.

[۴]. آیه الله تبریزی: صحت احرام جدید، قبل از طواف نسای عمره مفرده، محل اشکال است.

آیه الله سبحانی: باید محرم شود و آنگاه طواف نساء را انجام دهد و سپس اعمال عمره تمتع را به جا آورد.

آیه الله فاضل: احتیاط آن است که تا طواف نساء عمره مفرده یا حج تمتع را انجام نداده، برای عمره تمتع یا عمره مفرده محرم نشود، هر چند اگر قبل از انجام طواف نساء محرم به عمره و حج شد باطل نیست، ولی پس از اتمام آنها، طواف نساء را بنا بر احتیاط انجام دهد.

آیه الله نوری: و همچنین کسی که پس از انجام حج تمتع، طواف نساء را ترک کرده، می تواند برای عمره مفرده محرم شود.

[۵]. آیه الله اردبیلی: به حاشیه مسأله ۱۷۳ مراجعه شود.

آیه الله بهجت: در این مسأله و دو مسأله بعدی، به حاشیه مسأله ۱۷۳ مراجعه شود و حکم اجرت هم از آن معلوم می شود.

آیات عظام تبریزی، خویی، سیستانی، صافی، فاضل: در یک ماه قمی نمی تواند دو عمره برای خود و یا یک نفر دیگر انجام دهد. ولی انجام دو عمره، یکی برای خود و یکی دیگری و یا دو عمره برای دو نفر متفاوت جایز است.

آیه الله خامنه ای: به حاشیه مسأله ۱۷۳ مراجعه شود.

آیه الله زنجانی، آیه الله گلپایگانی: رعایت فاصله بین دو عمره لازم نیست.

آیه الله سبحانی: فاصله بین دو عمره شرط نیست حکم دو سؤال بعد هم از آن معلوم می شود.

[۶]. آیه الله اردبیلی: به حاشیه مسأله ۱۷۳ مراجعه شود.

آیات عظام تبریزی، خوبی، سیستانی، صافی، مکارم: چنانکه گذشت در هر ماه قمری می توان یک عمره انجام داد پس اگر یک عمره را در اواخر ماه انجام دهد عمره دیگر را در اول ماه بعد، مانعی ندارد.

آیه الله خامنه ای: اولاً میزان، ماه قمری است و ثانیاً به حاشیه مسأله ۱۷۳ مراجعه شود.

آیه الله سبحانی: مقصود تبدل عنوان شهر است ولی فاصله معتبر نیست.

آیه الله فاضل: میزان عنوان ماه است.

[۷]. آیه الله زنجانی: رعایت فاصله بین دو عمره لازم نیست.

[۸]. آیه الله اردبیلی: مراعات احتیاط و قصد رجاء لازم نیست، بلکه می تواند در فاصله کمتر از یک ماه عمره نیابتی انجام دهد و از منوبعنه مجزی است و مستحق اجرت می باشد. □

□ آیه الله خامنه ای: نظر معظم له ذیل مسأله ۱۷۳ گذشت.

آیه الله خوبی، آیه الله سیستانی: در فرض سؤال نیابت مانعی ندارد. (مناسک، مسأله ۱۳۷).

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: اجرت گرفتن مانعی ندارد. به حاشیه مسأله ۱۸۶ مراجعه شود.

[۹]. آیه الله تبریزی: نیابت مانعی ندارد و نایب می تواند برای آن اجرت بگیرد و کفایت از منوبعنه می کند.

آیه الله زنجانی: رعایت فاصله بین دو عمره لازم نیست.

آیه الله سبحانی: با قصد جدی انجام دهد چونکه فاصله معتبر نیست و در فرض سؤال نیابت مانعی ندارد و کفایت می کند و چنانچه در زمان اجاره مبلغی تعیین شده باشد مستحق اجرت می باشد.

آیه الله فاضل: کفایت از منوبعنه می کند و اجرت گرفتن اشکال ندارد.

آیه الله مکارم: و کفایت کردن آن محل اشکال است.

[۱۰]. آیه الله سبحانی: لیکن احتیاط مستحب است که خودش نیز در محل خودش دو نماز دو رکعتی بخواند یکی برای طواف عمره و دیگری برای طواف نساء.

آیه الله سیستانی: و نیز نماز طواف را خودش در محل خودش به جا آورد.

[۱۱]. آیه الله نوری: خلف مقام لازم نیست هر چند در صورت امکان اولی است.

[۱۲]. آیه الله اردبیلی: مشروط بر آنکه به جا آوردن عمره مفرده مانع از انجام حج واجب نگردد، مثل اینکه عمره مفرده را به نیابت انجام دهد و برای محرم شدن جهت عمره تمتع برای خودش نتواند به میقات باز گردد.

آیه الله سیستانی: و احوط آن است که این دو عمره در یک ماه قمری نباشد.

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: برای کسی که نایب در حج بلد نباشد و بر خودش حج واجب نشده یا حج واجب خود را انجام داده اشکال ندارد. (آداب و احکام حج، ص ۳۹۲، مسأله ۱۰۱۴).

[۱۳]. آیه الله اردبیلی: چنانچه برای عمره مفرده نیز مستطیع باشد و قبلاً آن را به جا نیاورده باشد، وجوب آن فوری است.

آیه الله تبریزی: گرچه اقوی عدم وجوب مبادرت است.

آیه الله زنجانی: اهالی مکه و حوالی آنکه وظیفه آنها حج افراد است، هرگاه استطاعت عمره مفرده پیدا کردند باید بدون تأخیر عمره مفرده به جا آورند، قبل از حج باشد یا بعد از آن و گذشتن ایام تشریق. و کسانی که از مکه دور هستند و به جهتی مثل حیض یا ضیق وقت، وظیفه آنها تبدیل به حج افراد شده است و همچنین کسانی که پس از احرام عمره تمتع، عمره آنها به حج افراد تبدیل شده است، بعد از انجام حج و گذشتن روز سیزدهم باید عمره مفرده به جا آورند - هر چند عمره تمتع آنها استحبابی باشد - و بهتر است عمره مفرده را در اوائل محرم به جا آورند. و کسانی که بعد از حج افراد مستحبی می خواهند عمره مفرده انجام دهند بعد از گذشتن ایام تشریق می توانند عمره مفرده به جا آورند ولی به جا آوردن آن واجب نیست. و در هر حال انجام عمره مفرده در ایام تشریق (روز یازدهم تا سیزدهم ذی حجه) مشروع نیست.

آیه الله سبحانی: باید فوراً عمره مفرده را بعد از حج انجام دهد ولی اگر تأخیر انداخت در ماههای دیگر می تواند انجام دهد.

آیه الله سیستانی: وجوب آن فوری است، مانند وجوب حج.

[۱۴]. آیه الله اردبیلی: بین عمره تمتع و عمره مفرده فاصله شدن یک ماه لازم نیست، چه قبل از حج و چه بعد از آن.

آیات عظام بهجت، تبریزی، زنجانی: به حاشیه مسأله ۱۷۳ مراجعه شود.

آیه الله خامنه ای: قصد رجاء لازم نیست. (مناسک حج، م ۷۰)

آیه الله خویی: بعد از فراغ از اعمال حج مانع ندارد و قصد رجاء لازم نیست. (مناسک، مسأله ۱۳۷).

آیه الله سبحانی، آیه الله گلپایگانی: قصد رجاء لازم نیست.

آیه الله سیستانی: انجام عمره مفرده بین عمره تمتع و اعمال حج، موجب بطلان عمره تمتع است و پس از اعمال حج هم اگر در همان ماه ذی حجه عمره تمتع به جا آورد، استحباب عمره مفرده به نیت همان کسی که عمره تمتع برای او به جا آورده شده اشکال دارد.

آیه الله صافی: اگر هر دو را برای خود انجام می دهد، در عمره مفرده قصد رجاء نماید.

آیه الله فاضل: در فرض مزبور، فاصله و قصد رجاء لازم نیست اما بین عمره تمتع و حج تمتع نمی تواند عمره مفرده انجام دهد.

آیه الله نوری: بین عمره تمتع و عمره مفرده فاصله لازم نیست؛ چه قبل باشد چه بعد و فاصله ده روز بین دو عمره مفرده معتبر است.

[۱۵]. آیه الله سبحانی: اگر قصد واقعی او عمره مفرده باشد.

[۱۶]. آیه الله اردبیلی: اگر پس از پایان عمره فهمید، چنانچه تا وقت حج در مکه باقی بماند می تواند آن را عمره تمتع قرار دهد و اگر در اثنای عمره فهمید نیز می تواند آن را به نیت عمره مفرده تمام کرده و چنانچه تا وقت حج در مکه باقی ماند، می تواند آن را عمره تمتع قرار دهد، اگر چه در این فرض احتیاط مستحب آن است که نیت خود را از عمره مفرده به عمره تمتع برگرداند و آن را به نیت عمره تمتع اتمام نماید.

آیه الله تبریزی: چنانکه بعد از انجام عمره مفرده تا وقت حج در مکه باقی ماند، می تواند عمره مفرده ای را که انجام داده عمره تمتع قرار دهد و برای حج محرم شود.

آیه الله خویی: اگر کسی در ماه های حج عمره مفرده انجام دهد و اتفاقاً در مکه تا موسم حج بماند می تواند آن را عمره تمتع قرار دهد. (مناسک، مسأله ۱۴۲).

آیه الله سیستانی: ولی اگر در مکه تا روز هشتم ذی حجه بماند و قصد حج کند عمره مفرده او عمره تمتع به حساب می آید.

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: عمره مفرده او باطل است، بلی چنانچه اشتباه در تطبیق بوده، تمتع واقع می شود و صحیح است.

آیه الله فاضل: عمره مفرده او مبدل به عمره تمتع شده و کافی است.

آیه الله مکارم: می تواند عمره مفرده انجام دهد و می تواند عدول به تمتع کند، اگر در ماه های حج باشد.

[۱۷]. آیه الله اردبیلی: عمره تمتع او باطل است و برای خارج شدن از احرام عمره مفرده باید تقصیر کند و به میقات رفته و برای عمره تمتع محرم شود و اگر نمی تواند به میقات بازگردد، به خارج از حرم رفته و بنابر احتیاط هر چقدر که می تواند به سمت میقات بازگردد و در آنجا محرم شود و اگر نمی تواند از حرم خارج شود، بنابر احتیاط هر چقدر می تواند به سمت میقات بازگردد و در آنجا محرم شود و اگر این مقدار نیز امکانپذیر نیست، از همانجا که هست برای عمره تمتع محرم شود و اگر اصلاً وقت برای انجام دادن عمره تمتع ندارد، عدول به حج افراد نماید.

آیه الله بهجت: چون از احرام عمره مفرده هنوز بیرون نیامده، احرام عمره تمتع صحیح نیست باید ابتدا تقصیر کند تا از احرام عمره مفرده بیرون آید؛ چنانچه وقت داشته باشد که برای عمره تمتع محرم شود می تواند به میقات برگردد و محرم شود و در صورت عدم امکان در خارج حرم محرم شود. (مناسک، س ۱۲۲).

آیه الله سیستانی: احرام عمره تمتع او باطل است و باید برای عمره مفرده تقصیر نماید و اگر بعد از انجام عمره تمتع متوجه شد حکم کسی را دارد که جهلاً یا نسیاناً احرام عمره تمتع را انجام نداده است که احتیاط واجب بطلان عمره تمتع است.

[۱۸]. آیه الله اردبیلی: چنانچه تا ایام حج در مکه باقی باشد می تواند عمره مفرده را به عمره تمتع تبدیل نماید و فرقی بین حج واجب و مستحب نیست.

آیات عظام بهجت، تبریزی، خویی، فاضل: (با اختلاف در تعبیر): در تبدل عمره مفرده به عمره تمتع، فرقی بین حج واجب و مستحب نیست.

[۱۹]. آیه الله سبحانی: در صورت عدم امکان، از ادنی الحل محرم شود.

[۲۰]. آیه الله زنجانی: چون از احرام عمره مفرده بیرون نیامده احرام عمره تمتع صحیح نیست و چون از مکه خارج

شده نمی تواند عمره مفرده را تبدیل به عمره تمتع کند، پس باید اعمال عمره مفرده را تمام کند و برای احرام عمره تمتع کافی است از حرم بیرون برود.

[۲۱]. آیه الله اردبیلی: بلکه اقوی.

آیه الله بهجت، آیه الله خویی: مانعی ندارد. (مناسک، مسأله ۱۵۸).

آیه الله گلپایگانی: فتوای ایشان در مسأله دیده نشد.

[۲۲]. آیه الله تبریزی: احتیاط مستحب آن است...

آیه الله سبحانی: تا عمره مفرده را انجام نداده نمی تواند برای حج و عمره دیگری محرم شود.

آیه الله سیستانی: وجوب آن فوری است ولی اگر تأخیر انداخت مجزی است.

آیه الله مکارم: باید توجه داشت که عمره مفرده واجب را در هر ماه از سال می توان انجام داد ولی چون وجوب آن ظاهراً فوری است باید تأخیر نیندازد.

[۲۳]. آیه الله زنجانی: و در مورد جواز تأخیر به حاشیه مسأله ۱۹۲ مراجعه شود.

آیه الله مکارم: احتیاط واجب در ترک این کار است.

[۲۴]. سایر آیات عظام نیز چون حضرت امام = در مسأله تفصیلاتی دارند که باید به مناسک آنها مراجعه شود.

آیه الله اردبیلی: و در صورتی که از ابتدا به قصد توطن در مکه مانده باشد، پس از گذشتن مدتی که مکه برای او صدق وطن کند، حکم اهل مکه را پیدا می کند هر چند دو سال نگذشته باشد.

آیه الله بهجت: شخصی که وظیفه او در حجة الإسلام تمتع است با اقامت در مکه و اطراف نزدیک آن، بدون قصد توطن دائم، فریضه او مادامی که داخل سال سوّم اقامت نشده باشد تغییر نمی کند چه قبل از اقامت مستطیع شده باشد و یا بعد از آن، بلکه باید در صورت اراده حجة الإسلام به سوی یکی از مواقیت خارج شود و آنجا محرم گردد و اگر نتوانست به یکی از مواقیت برود، در خارج حرم محرم شود و اگر در خارج حرم هم نتوانست از محلّ خودش محرم شود. (مناسک، مسأله ۱۵۵)

آیه الله سبحانی: اگر نائی به قصد توطن در مکه بماند به آن اندازه که بگویند اهل مکه است وظیفه او هنگام استطاعت وظیفه اهل مکه است و لازم نیست دو سال بگذرد ولی اگر نائی مقیم شد و از اقامت او دو سال گذشت و وارد سال سوم شد و مستطیع گردید، وظیفه او وظیفه اهلمکه است.

آیه الله نوری: مگر در صورتی که از ابتدا قصد توطن داشته باشد که پس از گذشتن مدتی که وطن صدق کند حکم اهل مکه را دارد هر چند دو سال نگذشته باشد.

[۲۵]. آیه الله خامنه ای: حج قران مانند حج افراد است با این تفاوت که در حج قران باید در حال احرام قربانی همراه محرم باشد بنابراین در این صورت قربانی بر او واجب است. همچنین در حج قران احرام هم با لبیک گفتن محقق می شود و هم با اشعار یا تقلید ولی در حج افراد فقط با لبیک گفتن محقق می شود. (مناسک حج، ص ۴۰)

آیه الله سیستانی: تفصیل آن در مسأله ۱۵۸ و ۱۶۱ مناسک آمده است.